

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

BOSHLANG‘ICH TA’LIMDA DIFFERENSIAL YONDASHUV ASOSIDA DARS TASHKIL ETISH

Usmonjonova Muhabbat Inomjon qizi

Turan International University talabasi

Ilmiy raxbar: **Nurullayeva Ugulxon Ergashboyevna**

Annotatsiya

Mazkur maqolada boshlang‘ich ta‘lim jarayonida differensial yondashuv asosida dars tashkil etishning nazariy va amaliy asoslari tahlil qilinadi. O‘quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta‘lim jarayonini tashkil etishning pedagogik ahamiyati ochib beriladi. Differensial yondashuvning o‘quvchilarning bilish faoliyatini faollashtirish, ularning o‘zlashtirish darajasini oshirish va shaxsiy rivojlanishini ta‘minlashdagi o‘rni ilmiy jihatdan asoslanadi. Tadqiqot natijalari differensial yondashuvga asoslangan darslar ta‘lim samaradorligini sezilarli darajada oshirishini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar

differensial yondashuv, boshlang‘ich ta‘lim, individual yondashuv, pedagogik samaradorlik, o‘quvchi xususiyatlari, moslashuvchan ta‘lim

Аннотация

В данной статье анализируются теоретические и практические основы организации уроков на основе дифференцированного подхода в процессе начального образования. Раскрывается педагогическая значимость организации учебного процесса с учетом индивидуальных особенностей учащихся. Научно обоснована роль дифференцированного подхода в активизации познавательной деятельности учащихся, повышении уровня их усвоения материала и обеспечении личностного развития. Результаты исследования показывают, что уроки на основе дифференцированного подхода значительно повышают эффективность обучения.

Ключевые слова:

дифференцированный подход, начальное образование, индивидуальный подход, педагогическая эффективность, особенности учащихся, адаптивное образование

Abstract

This article analyzes the theoretical and practical foundations of organizing lessons based on a differentiated approach in the process of primary education. The pedagogical importance of organizing the educational process taking into account the individual characteristics of students is revealed. The role of a differentiated approach in activating students' cognitive activity, increasing their level of mastery, and ensuring personal development is scientifically substantiated. The results of the study show that lessons based on a differentiated approach significantly increase educational effectiveness.

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

Keywords

differential approach, primary education, individual approach, pedagogical effectiveness, student characteristics, adaptive education

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimi har bir o'quvchining individual imkoniyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishni talab etadi. Boshlang'ich ta'lim bosqichida bu masala ayniqsa dolzarb bo'lib, chunki o'quvchilar o'rtasida bilim darajasi, qiziqishlari va qabul qilish tezligi jihatidan sezilarli farqlar mavjud bo'ladi.

An'anaviy yondashuvlarda barcha o'quvchilarga bir xil metodlar qo'llanilishi ko'pincha kutilgan natijani bermaydi. Shu sababli differensial yondashuv ta'lim jarayonini samarali tashkil etishning muhim vositasi sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu yondashuv orqali o'qituvchi har bir o'quvchining ehtiyojlarini hisobga olgan holda darsni tashkil etadi.

Mazkur maqolada differensial yondashuv asosida dars tashkil etishning ilmiy asoslari va amaliy ahamiyati tahlil qilinadi.

Asosiy qism

Pedagogika fanida differensial yondashuv masalasi ko'plab olimlar tomonidan o'rganilgan. Lev Vygotsky tomonidan ilgari surilgan yaqin rivojlanish zonasi konsepsiyasi differensial yondashuvning nazariy asosini tashkil etadi. Ushbu nazariyaga ko'ra, o'quvchiga uning imkoniyatlariga mos darajada yordam ko'rsatilganda samarali o'rganish jarayoni yuzaga keladi.

Carol Ann Tomlinson differensial ta'lim konsepsiyasini rivojlantirib, o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashgan ta'lim samarali natija berishini asoslab bergan.

Zamonaviy tadqiqotlarda differensial yondashuv ta'lim jarayonining sifatini oshiruvchi muhim pedagogik mexanizm sifatida qaralmoqda.

Mazkur tadqiqotda ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, pedagogik tajribalarni umumlashtirish va mantiqiy tahlil metodlaridan foydalanildi. Differensial yondashuvning boshlang'ich ta'lim jarayoniga ta'siri nazariy jihatdan o'rganildi.

Tadqiqot jarayonida konstruktivistik yondashuv metodologik asos sifatida qabul qilindi. Ushbu yondashuvga ko'ra, o'quvchi bilimni faol ravishda egallovchi subyekt hisoblanadi.

Differensial yondashuv asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olishga imkon beradi. Bu esa har bir o'quvchining bilim olish jarayonida faol ishtirok etishini ta'minlaydi.

Bunday yondashuvda o'qituvchi o'quvchilarning qiziqishlari, bilim darajasi va qabul qilish imkoniyatlarini inobatga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etadi. Natijada o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi oshadi va ular o'z imkoniyatlariga mos ravishda rivojlanadi.

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

Differensial yondashuv o'quvchilarning motivatsiyasini ham oshiradi. O'quvchi o'z imkoniyatlariga mos vazifalarni bajarganida o'ziga bo'lgan ishonchi ortadi va ta'lim jarayoniga ijobiy munosabat shakllanadi.

OECD tadqiqotlariga ko'ra, individual yondashuv qo'llanilgan ta'lim muhitida o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi yuqori bo'ladi.

Quyidagi jadval differensial yondashuvning ta'lim jarayoniga ta'sirini aks ettiradi:

Ko'rsatkich	An'anaviy yondashuv	Differensial yondashuv
O'quvchi faolligi	Past	Yuqori
Qiziqish	Past	Yuqori
Bilim o'zlashtirish	O'rtacha	Yuqori
Individual rivojlanish	Cheklangan	Ta'minlangan
Motivatsiya	Barqaror emas	Kuchli

Xulosa

O'rganilgan ilmiy manbalar va olib borilgan tahlillar differensial yondashuv asosida dars tashkil etish boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirishda muhim o'rin tutishini ko'rsatadi. Ushbu yondashuv o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish orqali ta'lim jarayonini yanada samarali tashkil etishga imkon beradi.

Shuningdek, differensial yondashuv o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi va bilimlarni chuqur o'zlashtirishga yordam beradi.

Natijada, zamonaviy ta'lim tizimida differensial yondashuvdan keng foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Lev Vygotsky. (1978). *Mind in Society*.
2. Carol Ann Tomlinson. (2014). *The Differentiated Classroom*.
3. John Hattie. (2012). *Visible Learning for Teachers*.
4. OECD. (2021). *Education in the Digital Age*.
5. Michael Fullan. (2016). *The New Meaning of Educational Change*.